

Kaderbrief 2020

Inhoud

Inleiding.....	3
Uitgangspunten financieel meerjarenbeeld	4
Toekomstige financiële ontwikkelingen en risico's	6
Ambitieprogramma.....	10
Effecten op programma's	26

Inleiding

Lansingerland, centraal gelegen in het stedenkwadrant Rotterdam-Den Haag, Delft-Zoetermeer, biedt volop kansen om te wonen, te werken en te recreëren. Het gedifferentieerde woningaanbod met circa 24.000 woningen, in een rustig, aantrekkelijk woonmilieu, met veel voorzieningen en omgeven door groen- en recreatiegebieden, maken Lansingerland tot een geliefde plek om te wonen. De innovatieve glastuinbouwsector en de logistieke dienstverlening zorgen voor een sterk economisch profiel.

Lansingerland is voorloper in de Greenport Westland-Oostland, het grootste internationale glastuinbouwcluster. Alle wereldspelers in productie, handel, kennis, innovatie en logistiek zijn hier te vinden.

Lansingerland is een groeigemeente in een voortdurend veranderende omgeving. De komende jaren zet deze groei en verandering door. Wij als college willen in deze groei een belangrijke regionale speler zijn en meebewegen. Ook hebben we een grote bouwopgave in het vooruitzicht. Tegelijkertijd willen we - daar waar mogelijk - het unieke karakter behouden.

Naast onze eigen ambities op het gebied van sociaal domein, zien we een ontwikkeling op ons afkomen die effecten hebben voor onze gemeente. Landelijke onderzoeken wijzen uit dat gemeenten structureel meer geld kwijt zijn voor zorg en jeugdhulp dan het Rijk beschikbaar stelt. Ter dekking van de toekomstige risico's, stellen we voor om een bestemmingsreserve Sociaal Domein in te stellen.

Net als het merendeel van de Nederlandse gemeenten heeft ook Lansingerland de crisis gekend en gevoeld. De crisis heeft ons geleerd weloverwogen beslissingen te nemen en altijd op onze hoede te zijn. Inmiddels is die tijd achter ons en gaat het goed met Lansingerland.

De ontwikkelingen en de ambitie van het college, zoals op hoofdlijnen gepresenteerd in het collegeprogramma, zijn nader uitgewerkt in deze kaderbrief. Hierbij is gekeken naar de onderlinge samenhang van verschillende opgaven en op welke wijze de activiteiten bijdragen aan gestelde doelen. De kaderbrief laat zien waar wij als college voor staan en welke stappen wij de komende jaren gaan zetten om Lansingerland beter te positioneren. Om de ambities uit het collegeprogramma te realiseren, is prioritering in de uitvoering noodzakelijk. Zoektocht naar creatieve manieren van samenwerking en financiering maakt het mogelijk om deze ambities waar te maken. Lansingerland staat voor enorme sociale en ruimtelijk-economische uitdagingen. Zorgvuldig met de financiën omgaan, blijft hierbij het uitgangspunt.

In onze jaarstukken 2018 heeft u kunnen lezen dat Lansingerland een goede financiële uitgangspositie heeft voor de komende jaren. Structurele lasten moeten we dekken met structurele baten. Dat is in Lansingerland het geval, waardoor de gemeentebegroting structureel in evenwicht is. Voor incidentele lasten zijn er mogelijkheden om deze incidenteel te dekken. Omdat de opgaven vooral een incidenteel karakter hebben, is het voorstel om de algemene reserve hiervoor in te zetten.

Het college wil voorkomen dat elke niet-begrote, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen, zonder dat hiertoe een onnodig hoge, financiële buffer wordt aangehouden. Op dit moment is de hoogte van de algemene reserve circa € 100 miljoen. Met deze reserve is Lansingerland in staat om risico's financieel af te dekken. Op dit moment is de ratio weerstandsvermogen 2,7. Dit is ruim voorbij de streefratio van 1,2 zoals opgenomen in de nota risicomangement.

De netto schulden zijn flink gedaald en de komende jaren dalen de schulden door, met name grondverkopen nog verder. Door de dalende schulden komt ook de streefwaarde van netto schuldquote in zicht. Conform de signaleringswaarde opgesteld door de Provincie Zuid-Holland valt deze waarde van de netto schuldquote in de categorie *neutraal* (90-130%). De ratio weerstandsvermogen en de huidige netto schuldquote bevestigen de financieel gezonde positie van Lansingerland.

Deze kaderbrief legt de uitgangspunten voor het opstellen van de begroting vast. Tevens koppelen we bij de meerjarenbegroting budgetten en activiteiten aan elkaar en concretiseren de effecten/resultaten. Anders dan voorgaande jaren, nemen we opgaven die betrekking hebben op het boekjaar 2019 eveneens op in deze kaderbrief.

Uitgangspunten financieel meerjarenbeeld

In het Centraal Economisch Plan 2019 (CEP 2019) presenteert het Centraal Planbureau (CPB) een actualisatie van de raming voor het jaar 2019 en een prognose voor 2020. De strekking van het CEP 2019 is dat de Nederlandse economie terugkeert naar een standaard groeitempo. Onzekerheden die al enige tijd boven de wereldeconomie hingen - zoals het handelsbeleid van de VS, de Brexit en de staat van de Chinese economie - hebben nu hun weerslag in de economie. De overheid moet stabiliteit bieden als de economie verder verslechtert.

Ondanks dat we als overheid stabiliteit moeten bieden wanneer de economie verslechtert, moeten we blijven investeren in de toekomst, rekening houdend met de trends en de maatschappelijke ontwikkelingen. De verandering om ons heen vergt flexibiliteit en slagvaardig inspelen op actuele thema's. We kijken goed naar wat Lansingerland - als groeigemeente - nodig heeft en naar de uitdagingen die op ons afkomen.

De speerpunten uit het collegeprogramma, leiden soms tot beleidsintensivering of nieuw beleid.

De primaire meerjarenbegroting 2019-2022 liet een positief saldo zien van ruim € 3,2 miljoen in 2020, oplopend naar € 4,7 miljoen in 2023. Hierdoor was er ruimte om de wensen uit het collegeprogramma financieel te verwerken. Na het vaststellen van de begroting inclusief het collegeprogramma zijn er diverse ontwikkelingen geweest die het verwachte begrotingssaldo voor de komende jaren beïnvloeden.

Het geactualiseerde begrotingssaldo als vertrekpunt voor deze kaderbrief is positief, met uitzondering van 2022 waarbij het begrotingssaldo € 404.000 negatief is. Deze (incidentele) dip komt omdat we tot en met 2021 compensatie voor de Jeugdzorg ontvangen; vanaf 2022 ontvangen we deze compensatie niet meer. Op landelijk niveau wordt onderzoek naar gedaan hoe de gemeenten (financieel) grip kunnen krijgen op de Jeugdzorg. Ook lokaal doen wij mee met deze beweging. In 2023 stijgt het begrotingssaldo weer naar €916.000. Dit komt doordat we een forse lening aflossen die we, naar verwachting, deels herfinancieren. Hierdoor dalen de rentelasten in 2023 en verder.

Ontwikkeling begrotingssaldo	2020	2021	2022	2023
Saldo primaire begroting 2019-2022	3.234	4.202	4.076	4.721
Mutaties				
Collegeprogramma	-3.175	-3.458	-3.371	-3.371
Administratieve wijzigingen	-10	-20	-20	-60
Septemercirculaire	-124	-349	-352	-341
Decemercirculaire	60	60	60	60
Subtotaal mutaties	-3.249	-3.767	-3.683	-3.712
Saldo begroting (actueel) 2019-2022	-15	435	393	1.009
Autonome ontwikkelingen				
1. Meicirculaire	2.829	1.831	848	900
2. Rente ontwikkeling	-866	-1.117	-919	-267
3. Openen GREX Wilderszijde		500	500	500
4. Ontwikkeling CAO	-800	-800	-800	-800
5. Indexatie verbonden partijen	-426	-426	-426	-426
Subtotaal autonome ontwikkelingen	737	-12	-797	-93
TOTAAL BEGROTINGSSALDO	722	423	-404	916

Zoals in de tabel hierboven gepresenteerd, zien we een aantal (autonome) ontwikkelingen op ons afkomen:

1. Meicirculaire: Op 31 mei 2019 publiceerde het Rijk de meicirculaire 2019. Ondanks dat de compensatie voor de Jeugd alleen voor 2019, 2020 en 2021 is verstrekt door het Rijk zijn ook de jaren 2022 en 2023 door andere effecten nog positief. In deze reeks is ook het de aframing van het BCF (BTW Compensatiefonds) opgenomen, conform het in de meicirculaire opgenomen advies van het Rijk.
2. Rente ontwikkeling: Bij de jaarrekening constateerden we dat de begrote toegerekende rente aan de (boekwaarde van de) GREX-en afwijkt van de werkelijk rente (nacalculatie). Hoewel het verschil nog binnen de volgens het BBV toegestane marge van 0,5% valt, vindt het college het verstandig de rente nu al naar beneden bij te stellen. Hiermee voorkomen we dat de 'algemene dienst' onterecht profiteert van aan de grondexploitaties doorberekende rente. Het verschil van 2,15% en 1,7% leidt tot een negatieve bijstelling. Op basis van de actualisatie van de MPG is de prognose van dit rente-effect gegeven.
3. In 2020 gaat het project Wilderszijde in exploitatie. Dit betekent dat we vanaf 1 januari 2021 (weer) rente doorbelasten aan dit project. Met deze rentelasten houden we ook rekening in de berekening van het resultaat van grondexploitatie Wilderszijde. De boekwaarde (volgens de jaarrekening 2018) is per 1/1/2021 naar verwachting € 25-30 miljoen. De rekenrente grondexploitatie is 1,7%. Vanaf 2021 belasten we dus 1,7% van circa € 25-30 miljoen (zijnde circa € 0,5 miljoen) door aan Wilderszijde.
4. De VNG wil een 'passende loonsverhoging' voor gemeentemedewerkers. Over de hoogte daarvan blijft de VNG nog vaag. De loonruimte is volgens de VNG afhankelijk van verschillende factoren. In deze kaderbrief houden we rekening met een structurele loonsverhoging van 2,5% in 2019. Dit leidt tot een extra structurele kostenpost van € 800.000 per jaar.
5. De Werkgroep verbetering financiële sturing gemeenschappelijke regelingen, die is ingesteld door de Kring van Gemeentesecretarissen Rotterdam-Rijnmond, gaat bij de bepaling van het indexeringspercentage voor gemeenschappelijke regelingen uit van de prijsmutatie van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Dat is voor 2020: 3,4%. Voor de VRR (Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond) op basis van de begroting 2020-2023 de bijdrage (extra) verhoogd. Totaal leidt dit tot een structurele, negatieve bijstelling van € 426.000.

Meerjarig effect op de netto schuldquote en de vaste schulden

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en wordt de 'netto schuldquote' genoemd. Deze netto schuldquote bestaat uit de totale schulden ultimo boekjaar gedeeld door de totale baten van de gemeente in datzelfde jaar. De netto schuldquote geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Door de Provincie is als toezichthouder op de financiën van de gemeenten een signaleringswaarde geformuleerd voor de kengetal.:

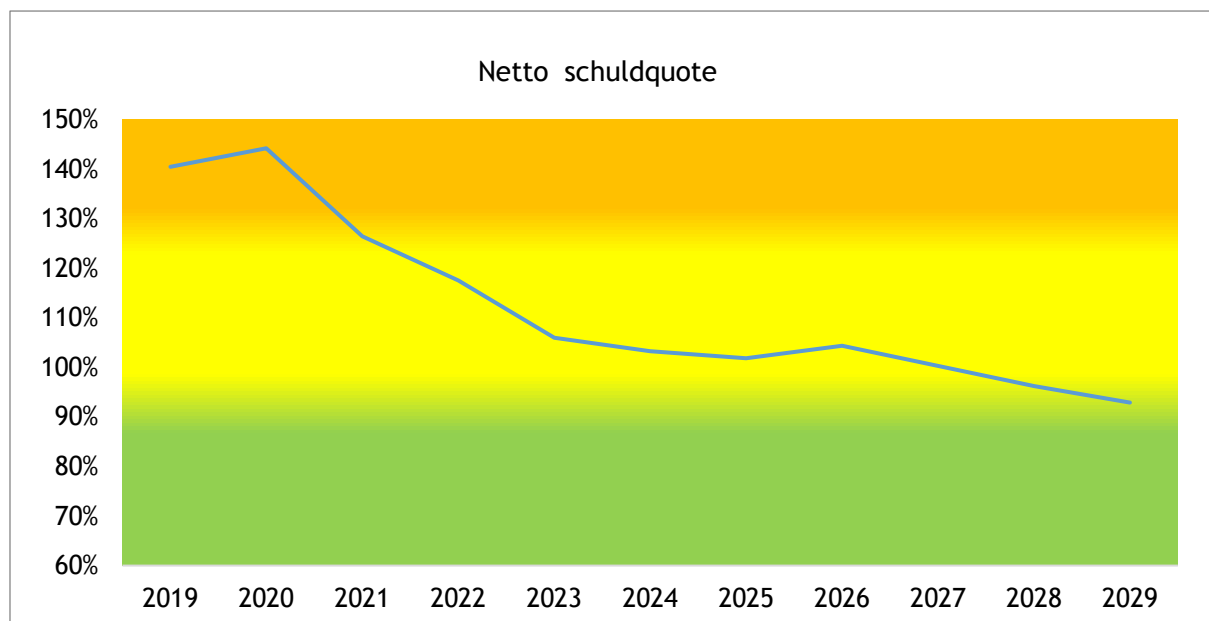
Kengetal	Categorie A: minst risicovol	Categorie B: neutraal	Categorie C: meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90-130%	> 130%

In het coalitie-akkoord is aangegeven dat 'de netto schuldquote wordt teruggebracht naar de categorie neutraal (90-130%), waarbij wij ons richten op een percentage van 110%.'

Het effect van de kaderbrief op de netto schuldquotes van onze gemeente voor de komende 11 jaar geeft het volgende beeld:

(in EUR 1.000.000)		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	210	190	170	150	135	125	115	115	110	105	100
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E	Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G	Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	159	141	145	139	140	134	126	123	123	123	122
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		140%	144%	126%	117%	106%	103%	102%	104%	100%	96%	93%

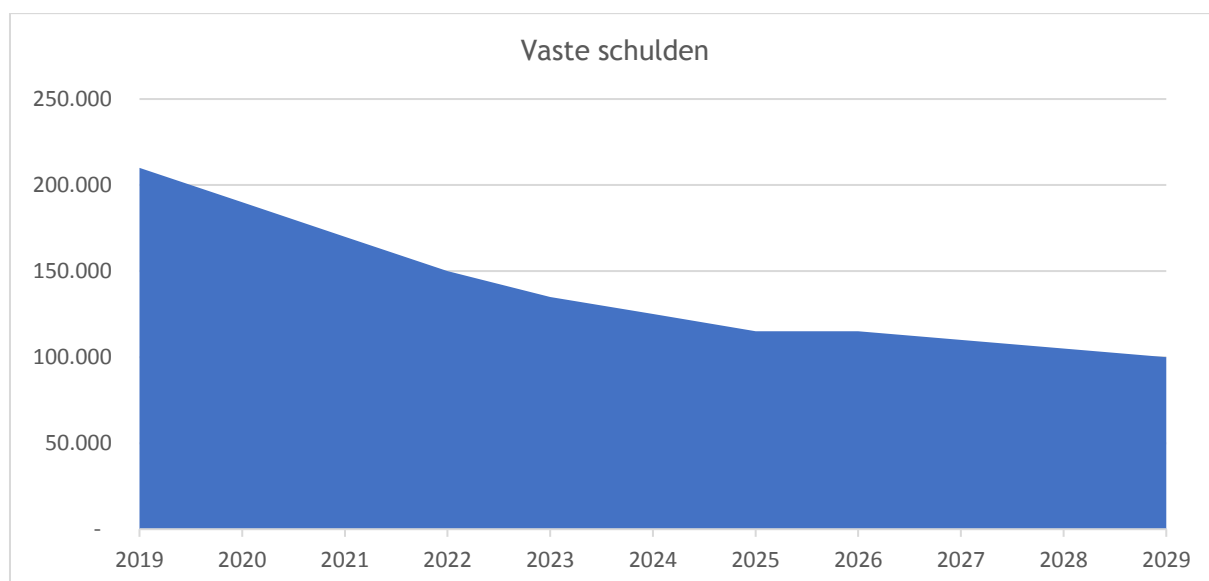
In de volgende grafiek zijn vorenstaande meerjarige netto schuldquotes afgezet tegen de drie categorieën signaleringswaarden.

De grafiek laat zien dat de netto schuldquote zich de komende 11 jaren duidelijk verbetert en in 2023 de doelstelling uit het coalitie-akkoord wordt behaald om rond de 110% uit te komen. Vanaf 2021 valt de netto schuldquote in de neutrale categorie B.

De berekening van de netto schuldquote is berekend op basis van een aantal aannames en op basis van bekende ontwikkelingen. Hoe verder in de tijd des te groter de onzekerheid is dat deze aannames ook precies zo uitkomen. Ook is geen rekening gehouden met de opbrengst uit de mogelijke verkoop van het aandelenpakket in Eneco.

Het verloop van de vaste schulden (conform artikel 46 BBV) in de komende 11 jaar geeft het volgende beeld:

De grafiek laat zien dat de vaste schulden tot ultimo 2029 naar verwachting afnemen met ruim € 100 miljoen.

Ontwikkeling weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen blijft, ondanks een aantal onttrekkingen uit de Algemene Reserve, op peil. Bij de Meerjarenbegroting 2020-2023 nemen we het meerjarige verloop van het weerstandsvermogen op.

Risico's en onzekerheden de komende jaren

In aanloop naar deze kaderbrief signaleerden we een aantal ontwikkelingen die nog niet in de cijfers zijn verwerkt maar mogelijk wel het beeld de komende jaren (belangrijk) kunnen beïnvloeden. Deze ontwikkeling brengen we graag onder de aandacht:

- CAO gemeenten; sinds 1 januari 2019 is er geen CAO. In de begroting 2019 is ook geen rekening gehouden met een stijging van de lonen. In de kaderbrief houden we wel rekening met een stijging van 2,5% voor 2019 (circa € 800.000 nadeel). Voor 2020 en verder nog niet. De algemene uitkering is vanaf deze kaderbrief prijspeil 2020 en bevat geen compensatie meer voor een eventuele CAO-stijging in/voor 2020. Mogelijk heeft het onlangs besloten pensioen-akkoord financieel effect.
- In de meicirculaire 2019 staat een 'verkapte' winstwaarschuwing voor de septembercirculaire 2019. In de septembercirculaire worden een aantal maatstaven herijkt gerelateerd aan het sociaal domein. Het Rijk geeft aan niet uit te sluiten dat hierbij (grote) herverdeel-effecten kunnen ontstaan. Daarnaast gaat de meicirculaire uit van de realisatie van de uitgaven van het Rijk zoals bekend bij de Voorjaarsnota 2019. Mocht de onderuitputting van het Rijk in 2019 verder oplopen, dan heeft dit weer via de 'trap-op-trap af' effect op de accressen en dus de algemene uitkering.
- Groei-gerelateerde investeringen. We verwachten nog in sport en onderwijs te moeten investeren. Kapitaallasten die hieruit voortvloeien, zijn niet verwerkt in deze kaderbrief. Overigens verwachten we dat eventuele investeringen niet eerder plaatsvinden dan 2022; dit leidt pas vanaf 2023 dan tot kapitaallasten.
- In het collegeprogramma zijn ambities opgenomen waar aanvullend onderzoek voor nodig is. Op bepaalde onderwerpen zijn de uitkomsten van deze onderzoeken niet bekend. Om transparant te blijven, is het voorstel om de (kosten voor) onderzoeken wel op te nemen in deze kaderbrief, maar de eventuele kosten die hieruit voortvloeien niet. Zodra de uitkomsten van de onderzoeken in beeld zijn gebracht en er is op basis van deze uitkomsten aanvullend budget nodig, volgt de integrale afweging bij de volgende kaderbrieven. De volgende opgaven zijn in onderzoek of wordt de komende tijd onderzoek naar gedaan:
 - Bereikbaarheid winkelcentra
 - Flexibel vervoer voor ouderen
 - Openbaar Vervoer Oudeland
 - Netwerkstudie Randstadrail
 - Mobiliteitsbeleid/parkeerbeleid
 - Regionale afspraken woningmarkt
 - Bosland
 - Middengebied

- Herverdeling gemeentefonds. Het Rijk en de VNG werken aan een herverdeling van het gemeentefonds. De voorstellen voor de herverdeling landen waarschijnlijk in de meicirculaire 2020 en hebben invloed op de begroting 2021. Met het oog op deze risico's en onzekerheden adviseren we tot de volgende kaderbrief (2021) geen nieuwe structurele lasten te creëren of indien dit toch noodzakelijk is, de dekking te realiseren via ombuigingen.

Ambitieprogramma

Lansingerland staat voor grote sociale en ruimtelijk-economische uitdagingen en is volop in ontwikkeling. Het inwoneraantal stijgt de komende jaren. Bij een gemeente van onze omvang hoort een goed onderwijsaanbod, voldoende en kwalitatief goede jeugdhulp en passend en aantrekkelijk voorzieningenniveau. Als lokale overheid is de gemeente ook verantwoordelijk om ondersteuning te bieden aan het stijgende aantal (kwetsbare) ouderen. Het verdwijnen van de verzorgingsstaat betekent dat we van ouderen verwachten dat ze zo lang mogelijk de regie over het eigen leven houden en dat ze zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen.

De uitgifte van bedrijventerreinen en de grote woningbouwambitie zijn niet de enige opgaven. De gemeente wil goed bereikbaar blijven, gestalte geven aan onze duurzaamheidsambities, ervoor zorgen dat scholen en winkelcentra goed en veilig bereikbaar zijn én we willen het unieke karakter van Lansingerland en haar kernen behouden. Daar staan we niet alleen voor. Lansingerland levert een bijdrage aan de kracht van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Omgekeerd biedt de regio ons mogelijkheden om kansen te benutten. Om onze belangen goed te behartigen en gebruik te maken van de mogelijkheden van onze publieke en maatschappelijke partners, zijn we in diverse samenwerkingsverbanden actief (MRDH, Greenport West-Holland, Corridor A12, GR Jeugd, Alliantie Middengebied).

Een sterk economisch vestigingsklimaat is niet alleen gunstig voor onze ondernemers, maar ook voor het behoud en de uitbreiding van werkgelegenheid, vooral voor onze eigen inwoners.

Al deze ontwikkelingen leiden tot een stevig ambitieprogramma met opgaven waar bedragen aan zijn gekoppeld. Het merendeel van deze opgaven zijn opgenomen in het collegeprogramma. Deze ambities laten zien waar wij als college voor staan en welke stappen we de komende jaren willen zetten. Deze kaderbrief werkt de ambities van het collegeprogramma verder uit, prioriteert deze en waar nodig stellen we nieuw beleid voor, intensiveren we bestaand beleid of buigen we beleid om.

De financiële vertaling van de ambities presenteren we in de tabel hieronder waarbij we de mutaties weergeven ten opzichte van het huidige begrotingssaldo. Tevens maken we onderscheid tussen incidenteel en structureel¹; voor incidentele uitgaven zetten we reserves in.

Nr	Kaderbrief 2020 aanvragen	2020	2021	2022	2023
1	Exploitatie algemeen	-373	-291	617	858
2	Ombuiging (categorie 1)	590	370	250	-
3	Onderzoekskosten (categorie 2)	815	560	60	-
4	Investering Infra (categorie 3)	250	110	253	353
5	Investering vastgoed (categorie 3)	200	73	3	3
	Totaal	1.482	822	1.183	1.214

De bedragen, behorend bij nummer 1 (exploitatie algemeen) uit de bovenstaande tabel, zijn structureel. Het voorstel is om voor 2020 en 2021 de structurele lasten te verlagen (versoberen/ombuigen bestaand beleid, uitvoering bestaand beleid op andere wijze uitvoeren) om begrotingsruimte te creëren.

¹ Negatieve claim is een verlaging van de structurele lasten in de begroting en leidt tot een verbetering van het begrotingsresultaat

Ontwikkeling begrotingssaldo	2020	2021	2022	2023
Saldo begroting (actueel) 2019-2022	722	423	-404	916
Waarvan incidenteel (lasten - baten)	1.107	104	-	-
Structurele begrotingssaldo 2019-2022	1.829	527	-404	916
Aanvragen kaderbrief 2020 (struct. comp.)	373	291	-617	-858
Structurele saldo meerjarenbegroting	2.202	818	-1.021	58

De bovenstaande tabel geeft het structureel begrotingssaldo weer. Het incidentele deel is reeds gepresenteerd in de meerjarenbegroting 2019-2022 en het collegeprogramma.

Na verwerking van de structurele aanvragen in de ze kaderbrief, blijft het begrotingssaldo positief. Uitzondering hierop is het boekjaar 2022. In 2023 is het begrotingsresultaat weer positief.

De overige posten uit de tabel 'Kaderbrief 2020 aanvragen' beschouwen we als incidenteel. Incidentele uitgaven dekken we met gecreëerde ruimte in de begroting en de algemene reserve.

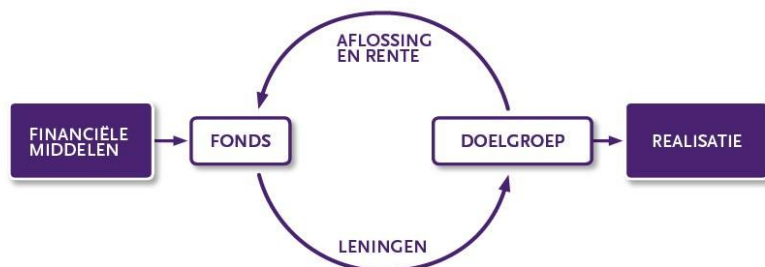
We hanteren criteria om incidentele voorstellen te dekken met de middelen uit de algemene reserve:

- Er is sprake van een extra incidentele inspanning (max 3 jaar) die nodig is om een verandering te krijgen in werkprocessen, beleid etc. Voorbeeld: omgevingswet (categorie 1 in de tabel);
- Er is sprake van een extra incidentele inspanning om onze opgaven goed in beeld te krijgen. Voorbeeld: onderzoeken Middengebied (categorie 2 in de tabel);
- Er is sprake van een investering die zorgt voor een verandering van een actief/object, de kapitaallasten van de verandering dekken we door een kapitaallasten reserve. Deze reserve moet op grond van BBV voldoende zijn om over de hele afschrijvingstermijn de kapitaallasten (rente en afschrijving) te kunnen dekken. De structurele lasten voor beheer en onderhoud (en instandhouding) niet: die moeten structureel gedekt zijn in de begroting (categorie 3 in de tabel).

Aanvullend op de bovengenoemde criteria, stellen we voor om per 2019 een bestemmingsreserve te vormen voor het sociaal domein. Deze reserve is bedoeld om de transformatiekosten op het gebied van Jeugd te dekken en opvangen van eventuele tegenvallers op heel sociaal domein de komende jaren. Het voorstel is om eenmalig € 3 miljoen te onttrekken aan de algemene reserve en te storten in de bestemmingsreserve Sociaal Domein.

Voor duurzaamheidsmaatregelen, die onze inwoners en ondernemers willen toepassen, zet het college een revolverend fonds op. Een revolverend fonds is een goed alternatief voor het traditionele subsidiëren. Door aflossing (en eventueel rentebetaling) komt het uitgeleende geld weer terug in het gemeentelijke fonds. Op dat moment is het weer beschikbaar voor nieuwe leningen. Dit is een beproefde manier van duurzaam financieren. In het 4^e kwartaal 2019 stellen we criteria op voor de uitgaven uit het revolverend fonds en leggen we ter besluitvorming voor aan de Raad.

REVOLVING FUND

In het vorige hoofdstuk zagen we dat de hoogte van de algemene reserve circa € 100 miljoen (inclusief resultaatbestemming jaarrekening 2018) is. Na inzetten van deze middelen ter dekking van de incidentele lasten, blijft er nog een fors bedrag in de reserve zitten. Indien Eneco wordt verkocht, stijgt het eigen vermogen nog meer en dalen de schulden (afhankelijk van keuzes) ook nog verder. De verkoop van Eneco en de ruime reservepositie vragen het komende jaar om een gedegen onderzoek rondom mogelijkheden tot verdere inzet van reserves en dergelijke ‘revolving fondsen’.

Hierna volgt de toelichting met financiële effecten per opgave. Opgaven die betrekking hebben op het boekjaar 2019, nemen we eveneens op in deze kaderbrief.

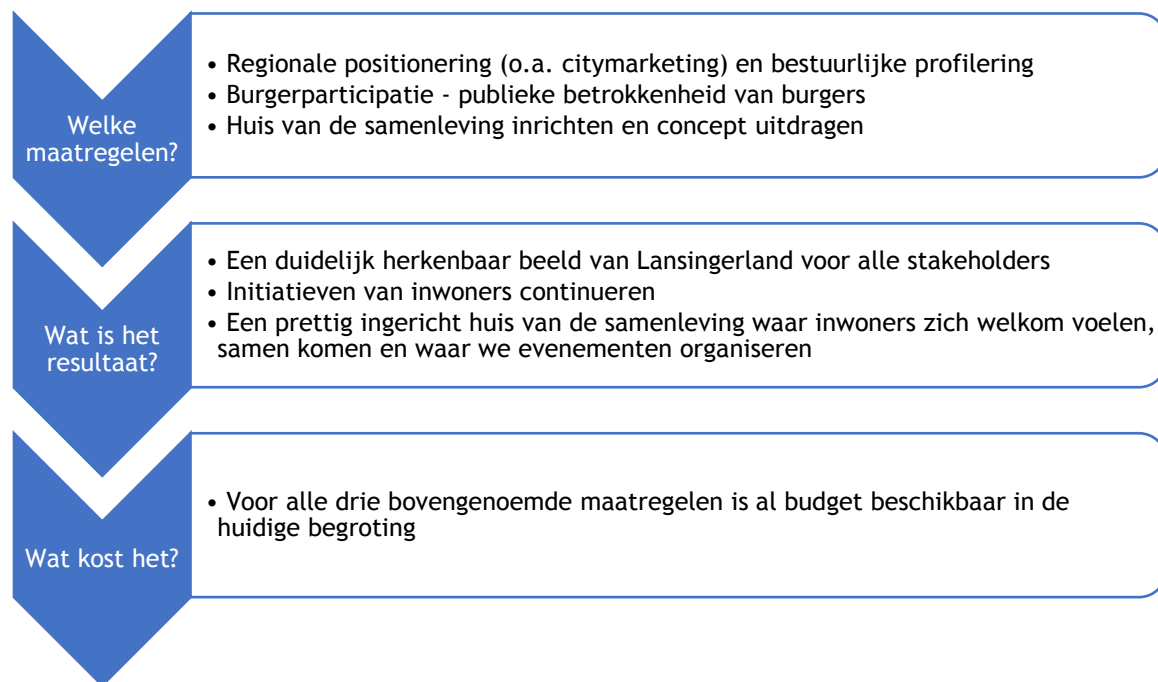
Profiel Lansingerland & Communicatie

Ruim 12 jaar na de fusie van de drie kernen hebben wij de ambitie om het profiel van de gemeente Lansingerland inhoudelijk te laden en consistent uit te dragen. Het doel van de profilering is om een duidelijk herkenbaar beeld neer te zetten dat wordt erkend door de omgeving (o.a. MRDH, Provincie en Rijk) en herkend door alle stakeholders (eigen bevolking, ondernemers, verenigingen in de gemeente én door het ambtelijk apparaat zelf). De voorgestelde aanpak leidt tot een duidelijk profiel dat zowel binnen de organisatie als buiten in onze gemeente wordt gedragen.

Dit profiel ondersteunen we door een nieuw te ontwikkelen interne en externe communicatiestrategie.

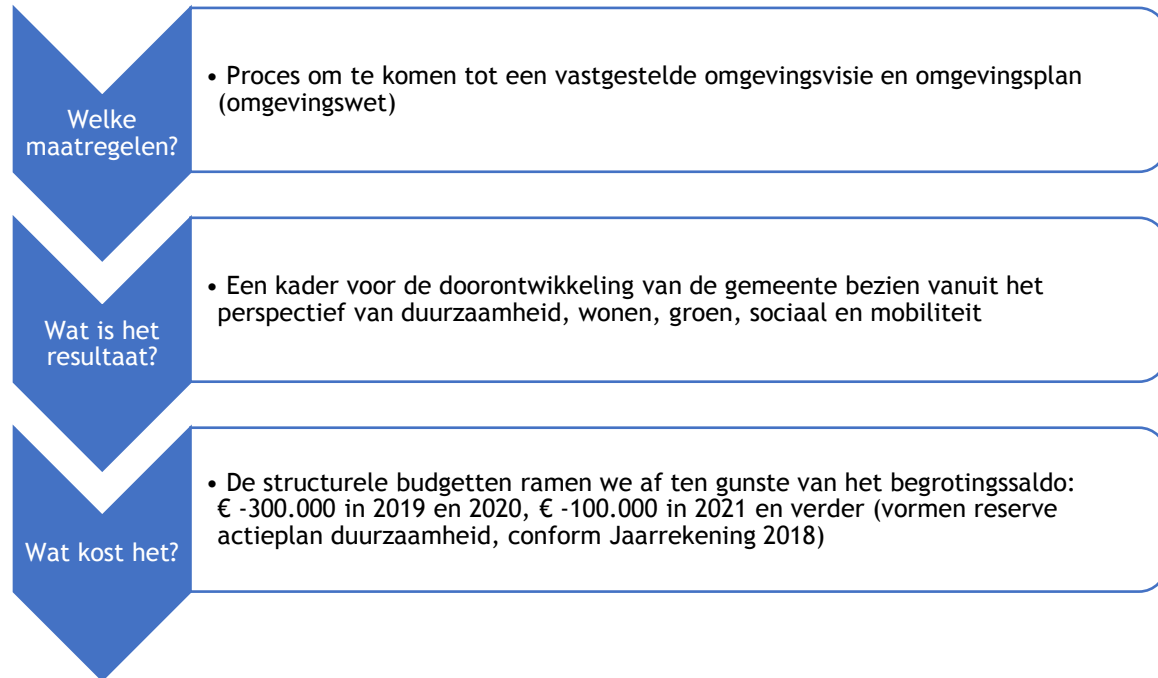
Wij vinden het belangrijk dat inwoners een bijdrage kunnen leveren aan hun leefomgeving. Dit kan in de vorm van het indienen van een eigen initiatief, waarbij de gemeente een faciliterende rol speelt (overheidsparticipatie). De inwoner is dan zelf aan zet. Als de gemeente behoefte heeft aan inbreng van inwoners, dan spreken we over burgerparticipatie. We continueren het beleid, scherpen het aan waar nodig en communiceren hier actief over.

Tot slot wil het college van het gemeentehuis een plek maken waarvan inwoners, verenigingen en (maatschappelijke) organisaties gebruik kunnen maken voor ontmoetingen, vergaderen en presenteren. Daarmee ondersteunt de gemeente een vitale gemeenschap geeft zij ruimte aan initiatieven binnen de gemeentegrenzen. De inrichting van het gemeentehuis wordt hierop aangepast. Nieuwe structurele commerciële activiteiten horen niet bij het huis van de samenleving.

Omgevingswet en omgevingsvisie

Met de omgevingswet veranderen de regels voor ruimtelijke ontwikkeling. Hierdoor verandert ook het instrumentarium en de werkwijze van de lokale overheid drastisch. Toekomstige plannen worden steeds vaker ontwikkeld in samenspraak met de omgeving. In 2021 moeten alle gemeenten een omgevingsvisie gereed hebben die een kader biedt voor de doorontwikkeling van de gemeente gezien vanuit het perspectief van duurzaamheid, wonen, groen, sociaal en mobiliteit. De voorgestelde aanpak en fasering van deze transformatie is reeds vastgesteld.

Middengebied

De economische kracht is steeds sterker afhankelijk van het succes van stedelijke regio's. Stedelijke regio's zijn het centrum van ontwikkelingen op gebieden als innovatie, duurzaamheid, werkgelegenheid en mobiliteit. Samenwerking binnen stedelijke regio's is hierbij essentieel. De Metropoolregio Rotterdam Den Haag geldt als een van de meest complete regio's ter wereld.

Met de gemeenten Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp is de gemeente Lansingerland een bestuurlijke samenwerking aangegaan: de alliantie Middengebied. De samenwerking is er op gericht om gemeentegrensoverschrijdende opgaven en uitdagingen op gebieden als bereikbaarheid, wonen, duurzaamheid en economische ontwikkeling, gezamenlijk op te pakken. Onder het motto van lokaal suboptimaal naar regionaal optimaal, stimuleren de alliantiegemeenten elkaar om inhoudelijke opgaven gezamenlijk op te pakken, te komen tot een gemeenteovertijgende investeringsstrategie en presenteren zij zich naar Rijk, provincie en regio met een uitdagende agenda die gericht is op het verkrijgen van draagvlak en uitnodigt tot participatie.

De samenwerking op het niveau van het Middengebied, resulterend in een gebiedsagenda, staat niet op zichzelf. De samenwerking is gericht op thema's die nadrukkelijk deel uitmaken van beleids- en strategische agenda's van de provincie Zuid-Holland en MRDH en is sterk gelinkt aan processen als Omgevingsvisie, Glasvisie, verkeersstudie onderliggend wegennet, studie Bleizo West, Mirt-gebiedsuitwerking Den Haag, Zoetermeer, Rotterdam, Woonvisie en visie Recreatieschap Rottemeren. De gebiedsagenda is geen statisch document. Evenals -bijvoorbeeld- de Omgevingsvisie is de gebiedsagenda cyclisch van karakter. Ze reageert continu op lokale en regionale ontwikkelingen en blijft op die manier actueel en richtinggevend voor ontwikkelingen en processen die van betekenis zijn voor de positie van Lansingerland in en voor de regio.

Welke
maatregelen?

- We stellen een gebiedsagenda Middengebied op en voeren deze agenda uit.

Wat is het
resultaat?

- Een concrete inhoudelijke, uitvoeringsgerichte agenda van processen en projecten. De agenda heeft een wervend karakter, formuleert de regionale opgaven van de alliantiegemeenten en nodigt andere overheden en markt uit daaraan mee te doen.

Wat kost het?

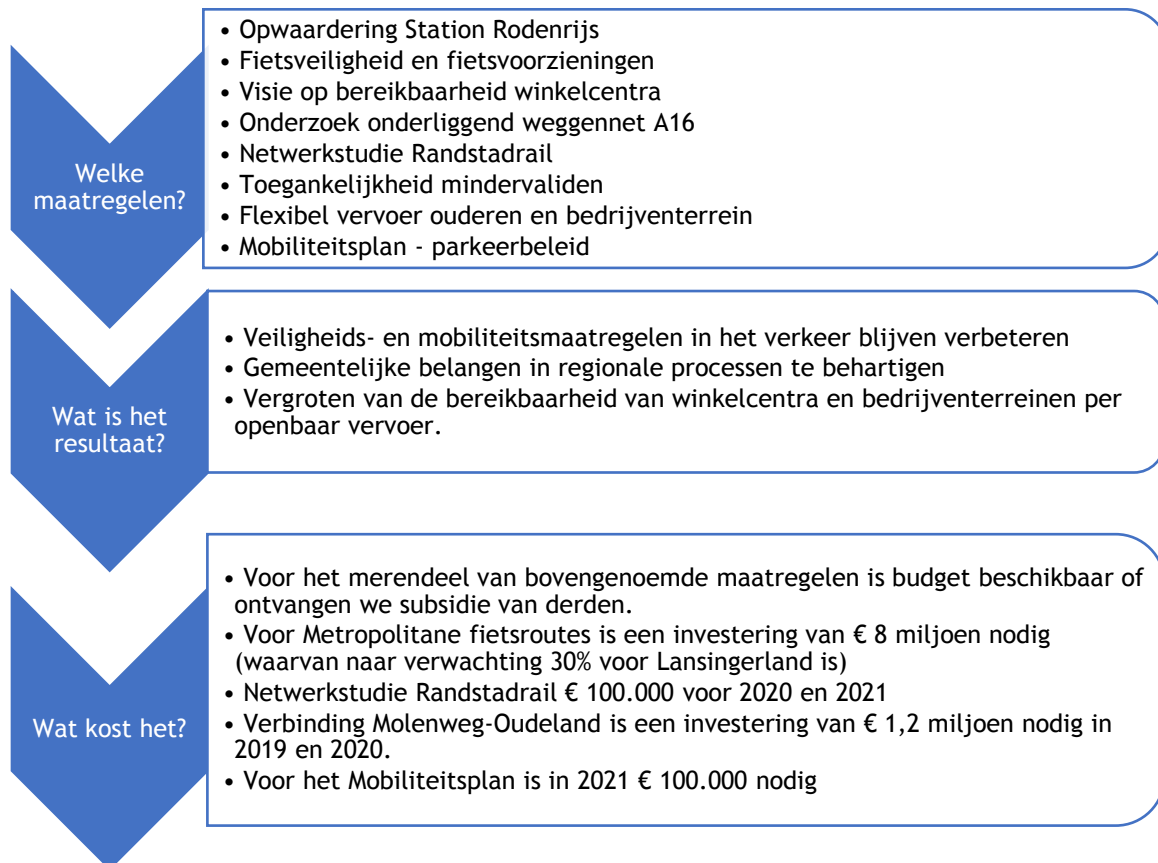
- Voor bovengenoemde maatregel is aanvullend budget noodzakelijk, maar is reeds gevonden in de Jaarrekening 2018: € 170.000 voor 2020 en 2021, € 120.000 voor 2022 en verder

Bereikbaarheid

Door de centrale ligging van Lansingerland in de zuidelijke Randstad, goed ontsloten via de snelwegen A12, A13 en over een paar jaar ook met de A16 Rotterdam, de provinciale wegen N209, N470 en N471, en goed openbaar vervoer, ligt er een stevig fundament. De goede bereikbaarheid is een van de factoren die Lansingerland tot een aantrekkelijke woon- en werkgemeente maakt. Door de komst van de A16, de verdere ontwikkeling van bestaande en nieuwe woningbouwlocaties en bedrijventerreinen neemt de mobiliteit in en om Lansingerland meer dan gemiddeld toe. Om goed -en veilig- bereikbaar te blijven zetten we in op vergroting van bestaande ov- en wegcapaciteit en op nieuwe verbindingen (bijvoorbeeld de aanleg van een ontsluitingsweg op bedrijventerrein Klappolder).

Bereikbaarheid is geen op zichzelf staande maar een integrale doelstelling, gekoppeld aan opgaven op het gebied van onder meer woningbouw en economische ontwikkeling. Ook al omdat we voor een goede bereikbaarheid afhankelijk zijn van beleids- en investeringsagenda's van andere overheden zoeken wij ook voor onze bereikbaarheidsopgaven nadrukkelijk de samenwerking met provincie Zuid-Holland en MRDH en krijgen de opgaven een plek in integrale beleids- en investeringsagenda's, zoals de Omgevingsvisie en de Gebiedsagenda voor het Middengebied.

Behalve op het verbeteren van de bereikbaarheid in regionaal verband zet het college o.a. in op het verbeteren van de verkeersveiligheid, het vergroten van de bereikbaarheid van de winkelcentra en het aanbieden van openbaar vervoer naar bedrijventerreinen.

Leefomgeving & Wonen

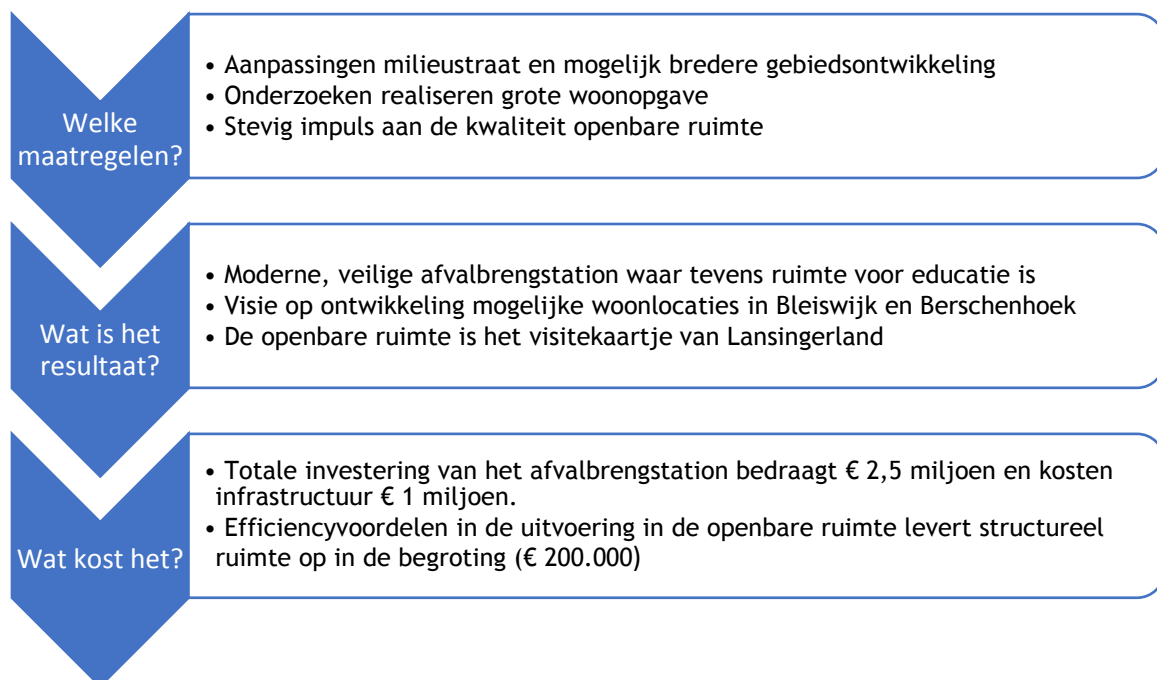
Lansingerland zet in op een hoogwaardige openbare ruimte. In het coalitieakkoord is afgesproken een stevige impuls te geven aan de kwaliteit van de openbare ruimte. Het onderhoudsniveau en de beeldkwaliteit van de openbare ruimte wordt volledig op niveau B uitgevoerd en de winkelcentra op niveau A. De openbare ruimte is als gevolg van deze aanpak in 2022 weer het visitekaartje van Lansingerland.

De geluidswal buurtschap Kruisweg ronden we af en we maken definitieve afspraken over schermen Bleiswijk en Bergschenhoek. Daarnaast is het advies de noodzakelijke aanpassingen aan de milieustraat breder op te pakken en te onderzoeken of op de locatie Bosland een bredere gebiedsontwikkeling mogelijk is. Voorgesteld wordt in samenwerking met het recreatieschap de kwaliteitsimpuls van het Lage Bergse Bos te onderzoeken en hierbij actief te zoeken naar alternatieve financiering.

Op het terrein van wonen heeft de gemeente een forse uitdaging in de realisatie van geplande grote woningbouwopgaven als Wilderszijde en Westpolder/Bolwerk. Daarbij zoeken we naar kansen voor versnelling en verdichting. In samenhang met de Omgevingsvisie zullen we de gemeentelijke Woonvisie actualiseren en integraal oppakken. Om ook in de toekomst te blijven voorzien in de vraag naar woningen van diverse doelgroepen maken we een visie op ontwikkeling van mogelijke woonlocaties in Bleiswijk en Bergschenhoek. In samenwerking met Zoetermeer doen we onderzoek naar een definitieve invulling van Bleizo-West. De samenhang met duurzaamheid en mobiliteit nemen we actief mee in de realisatie van de woonopgave. Samenhangend leidt dit tot voldoende betaalbare en beschikbare woningen in de regio. Voor wat betreft de aanpak regionale woningmarktafspraken intensiveren we de samenwerking in de regio om ons gemeentelijke bod voor voldoende woningvoorraad en specifiek de sociale voorraad met aandacht voor spreiding in de regio uit te voeren.

Voor de verdere planuitwerking en voorbereiding van de ontwikkeling van Wilderszijde is aanvullend € 2,5 miljoen voorbereidingskrediet nodig. Samen met de marktpartijen wordt nu gewerkt aan het Masterplan. Op basis van het Masterplan wordt het bestemmingsplan uitgewerkt dat eind 2020 of in de eerste helft van 2021 kan worden vastgesteld. Dit vereist in 2019 en 2020 nog nader onderzoek & advies, uitwerking in ontwerpen en inzet van een multidisciplinair team bi. Dit is nodig om op basis van de plannen ook eenduidige afspraken te kunnen maken met de verschillende marktpartijen over de realisatie van de ontwikkeling. In het budget is rekening gehouden met een uitloop van de planning t/m Q2 2021.

Na de vaststelling van het bestemmingsplan, worden de voorbereidingskosten opgenomen in de Grex. Binnenkort informeren we raad uitgebreid over het vervolgproces.

Cultuur en Sport (voorzieningen)

Het inwoneraantal van Lansingerland groeit de komende jaren. Bij een gemeente van onze omvang hoort een passend en aantrekkelijk voorzieningenniveau, ook op het gebied van sport en cultuur. Met een extra

inzet op sport en cultuur kunnen we onze positie als aantrekkelijke groeigemeente binnen de regio te versterken.

Lansingerland is een sportieve gemeente met een bloeiend (sport)verenigingsleven en prachtige sportaccommodaties. In de visie *Scoren met Sport* bouwen wij verder op dit stevige fundament en leggen wij de lat hoog: we willen in 2030 de sportiefste gemeente van de regio zijn. Daarom bevriezen we de huurtarieven voor het gebruik van sportaccommodaties (binnen- en buitensport). Daarnaast creëren we nu en in de toekomst voldoende mogelijkheden om te sporten. De groei van onze bevolking en onze ambities vragen om een investering in extra sportaccommodaties. Tijdens de bespreking van de Sportvisie in de commissie Samenleving op 14 maart 2019 is een amendement aangenomen om in de Kaderbrief 2020 een globaal beeld te geven van de kosten voor uitvoering van de Sportvisie. We hebben op dit moment al enkele opgaven in beeld. Zo investeren we vanaf 2020 in combinatiefunctionarissen (€ 60.000). In 2019 realiseren we een Urban Sportspark in het Annie M.G. Schmidtpark (€ 70.000). Vooruitlopend op het Accommodatieplan Sport investeren we in 2019 al in padelbanen bij tennisvereniging LTC Triomf (€ 50.000) en ondersteunen we de Schaatsvereniging Lansingerland bij de realisatie van een inline skatebaan op Sportpark Noordrand op de grens van Rotterdam en Lansingerland (€ 25.000). De lange termijn ontwikkeling betrekken we bij het Accommodatieplan Sport, deze komt in 2020 naar uw Raad. Het is nu nog te prematuur om hier cijfers aan te hangen, we wachten bijvoorbeeld nog op het masterplan Wilderszijde. Ook betrekken we bij het Accommodatieplan Sport, in overleg met de sportverenigingen, de eventuele wachtlijsten. Dat doen we zorgvuldig en kost het tijd. De additionele investeringen die voortkomen uit het Accommodatieplan Sport leggen we voor in de Kaderbrief 2021.

Onze culturele ambities zijn vastgelegd in de Cultuurnota *Bruisen Binden Boeien*. Cultuur biedt ruimte voor ontwikkeling en ontplooiing en zorgt voor levendigheid en verbinding binnen de samenleving. Een van onze culturele doelstellingen is het realiseren van een cultuurhuis in elke kern. In Bleiswijk en Bergschenhoek is deze ambitie gerealiseerd met 't Web en de Cultuurfabriek. De opgave die er nu nog ligt is een cultuurhuis in Berkel. In de Nota Cultuurhuizen hebben wij hiervoor een aantal uitgangspunten vastgesteld, waaronder de vestiging van bibliotheek, horeca en ruimte voor film en theater. Op basis van een haalbaarheidsonderzoek hebben wij een concept ontwikkeld: 'Blok B'. Ook voeren wij in 2019 een aantal pilots uit over kunst en erfgoed in de openbare ruimte in Lansingerland en bevriezen we de huurtarieven van culturele verenigingen.

Economie, Werk & Inkomen

Lansingerland heeft een uniek economisch karakter. Als onderdeel van de Greenport heeft Lansingerland een glastuinbouwsector van wereldklasse. Met een exportwaarde van 5,4 miljard euro levert dit gebied een aanzienlijke bijdrage aan de regionale en nationale economie. De aanwezigheid van de Universiteit Wageningen en een zeer vernieuwend ondernemersveld in alle schakels van de glastuinbouw-keten maken van Lansingerland een duurzame en innovatieve glastuinbouwgemeente.

Hierbij zoekt Lansingerland de verbinding met andere overheden zoals omliggende gemeenten, de provincie en de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag en naar de ondernemers zelf. Op het terrein van duurzaamheid pleit de gemeente bij overige overheden om de warmteleiding over Oost te verbinden en aan te sluiten op het glastuinbouwcluster en mogelijk in een later stadium de woningbouw.

Het behouden en versterken van de verworven positie vraagt om een strategische benadering. Hiervoor werken we samen met onze ondernemers, onderwijsinstellingen, omliggende gemeenten, de provincie en de MRDH. De gemeente stelt zich op als partner van de ondernemers in de gemeente en zorgt ervoor dat ondernemers zich hier graag vestigen en tevreden zijn. We zetten daarom in op:

- Duidelijke aanspreekpunten voor ondernemers, zoals een centrummanager en een accountmanager bedrijven;
- Een versnelde procedure voor omgevingsvergunningen;
- Een sterk economisch vestigingsklimaat met voldoende en passend 'human capital'.

Deze inzet vraagt om een extra investering van € 210.000 in ons economisch vestigingsklimaat. Met deze verruiming van het budget kunnen we samen met gemeenten in de regio aan een arbeidsmarktoffensief werken. Door deze investering stellen we voor het begrote budget voor het verlagen van de caseload met € 210.000 te verlagen. In het arbeidsmarktoffensief combineren we onze inzet op 'participatie en re-integratie' en 'economie' waardoor ze elkaar versterken.

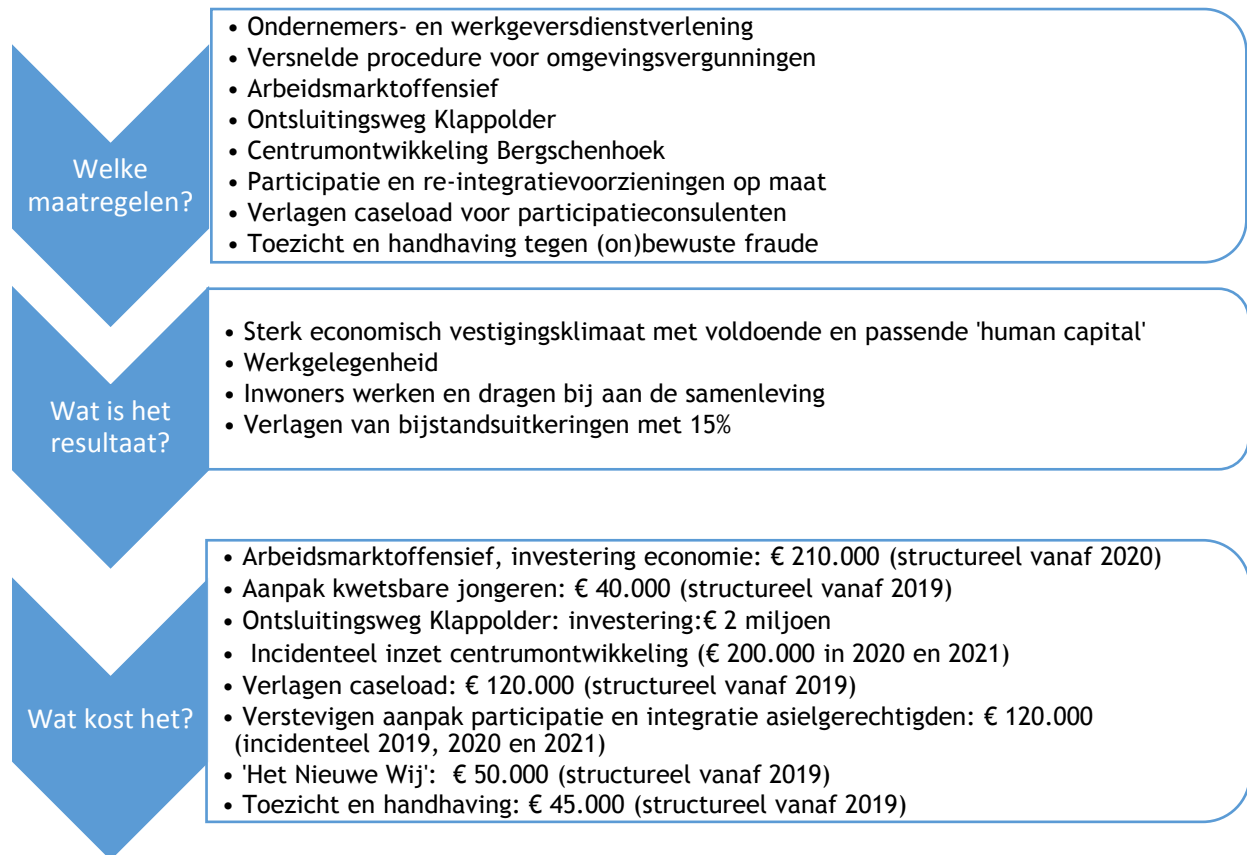
Een sterk economisch vestigingsklimaat is niet alleen gunstig voor onze ondernemers, maar ook voor het behoud en de uitbreiding van werkgelegenheid, vooral voor onze eigen inwoners. Hoewel de uitgaven aan bijstandsuitkeringen teruglopen, blijft de gemeente zich inzetten voor inwoners die nog wel afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering, omdat we willen dat iedereen in Lansingerland mee kan doen. Daarnaast investeren we op deze manier in ons 'human capital', waarmee we bijdragen aan het versterken van ons economisch vestigingsklimaat. Daarom stellen we voor om een economisch impuls (krediet van € 2 miljoen) te geven aan bedrijventerrein Klappolder ten behoeve van de werkgelegenheid en economie (o.a. voor de aanleg van een ontsluitingsweg op bedrijventerrein Klappolder) in Lansingerland en de regio.

Met onze werkgeversdienstverlening blijven we ondernemers stimuleren om werkgelegenheid te bieden aan onze inwoners, juist ook die met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast bieden we werkzoekende inwoners participatie- en re-integratievoorzieningen op maat, waarmee zij kunnen toetreden tot de arbeidsmarkt. We creëren meer tijd voor de participatieconsulenten om inwoners zo snel en goed mogelijk te begeleiden naar werk. Hiervoor zoeken we ook samenwerking met ondernemers, zoals bij het particuliere initiatief 'Het Nieuwe Wij' en met de samenwerking in de A12 corridor. Voor 'Het Nieuwe Wij' stellen we voor om het begrote budget bij te stellen naar € 50.000, omdat we aanvullende inkomsten vanuit de regio verwachten. Hierdoor is een lager bedrag vanuit de eigen gemeente nodig. Voor bepaalde doelgroepen, zoals kwetsbare jongeren en asielgerechtigden, verstevigen wij onze aanpak op het vinden van werk en het leveren van een bijdrage aan de samenleving. Ten slotte zetten we in op toezicht en handhaving om (on)bewuste fraude van onze voorzieningen te voorkomen en tegen te gaan.

Bloeiende kernen zijn randvoorwaardelijk voor een goed functionerende gemeente. De centrumontwikkeling van Berkel & Rodenrijs en Bergschenhoek zetten we door in samenhang met nog te ontwikkelen woningbouwopgaven. Hierbij is aandacht voor de bereikbaarheid via auto en fiets als ook de mogelijkheden van parkeren. In samenwerking met gemeente Zoetermeer doen we onderzoek naar de definitieve invulling van Bleizo West.

De raad heeft de centrumvisie Bergschenhoek vastgesteld. De acties zoals beschreven in de centrumvisie krijgen prioriteit in uitvoering (fase 1). Vervolgens kijken we breder naar de (ontwikkelings-)kansen voor

en versterking van het gehele centrumgebied (fase 2). Voor 2020 en 2021 is incidenteel €200.000 benodigd voor inzet en onderzoek van deze tweede fase.

Jeugd en Onderwijs

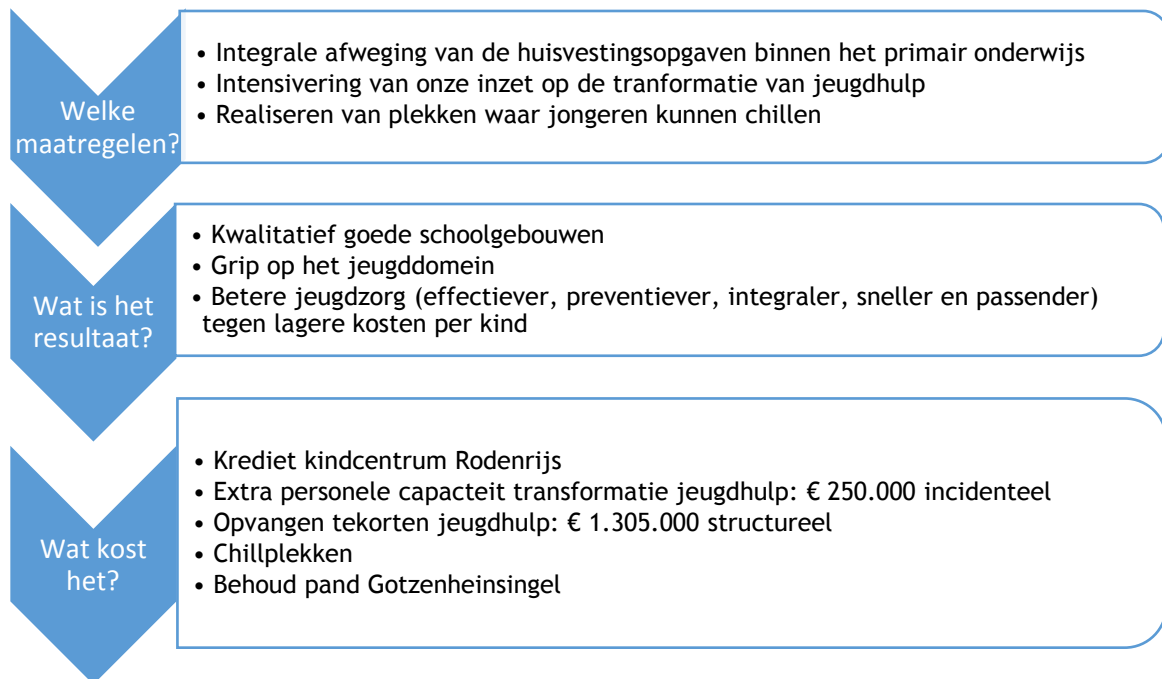
Lansingerland is een groeigemeente met een groot aandeel kinderen. Een goed onderwijsaanbod, voldoende en kwalitatief goede jeugdhulp en recreatieve voorzieningen voor jongeren zijn dan ook belangrijke basisvoorzieningen voor onze inwoners.

Door de snelle groei van de gemeente hebben wij de afgelopen jaren een groot aantal nieuwe scholen gebouwd. De komende jaren groeit onze bevolking door. Daarom blijven wij investeren in nieuwe basisscholen. Daarnaast vraagt een aantal oudere gebouwen ook investeringen in renovatie of nieuwbouw. We stellen hiervoor in 2019 een Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs (IHP PO) op, waarin we aangeven wanneer de huidige schoolgebouwen toe zijn aan renovatie of vervangende nieuwbouw. Het plan bevat een planning met een integrale afweging voor zowel de korte als langere termijn. De financiële gevolgen nemen we op in de Kaderbrief 2021.

Het aantal kinderen met jeugdhulp is stabiel en relatief laag. Niettemin staat de jeugdzorg in onze gemeente onder financiële druk. Sinds 2017 is er sprake van aanzienlijke kostenstijgingen. Hierin zijn wij niet uitzonderlijk: vrijwel iedere gemeente in Nederland worstelt met grote tekorten. We dekken de tekorten zoveel mogelijk binnen het sociaal domein en met de extra middelen die wij hiervoor van het Rijk ontvangen. Er zijn echter structureel extra middelen noodzakelijk om het tekort op te vangen. Prioriteit van aankomende tijd is het doorbreken van deze opgaande financiële trend, het leggen van een stevige basis voor de transformatie en onze sturing op het jeugddomein. Dat doen we aan de hand van een samenhangende aanpak met een aantal actielijnen. Hiervoor hebben wij tijdelijk extra personele

capaciteit nodig. We monitoren doorlopend de effectiviteit en de kosten van onze inzet binnen het sociaal domein. De resultaten presenteren we jaarlijks in de jaarrapportage sociaal domein.

In Lansingerland wonen veel 12 tot 18-jarigen. Voor deze doelgroep hebben we weinig faciliteiten. Jongeren hebben behoefte aan plekken om te chillen, liefst met wifi, zo blijkt uit het onderzoek jongerenparticipatie van Stichting Alexander dat wij in 2017 uitvoerden binnen het beleidsaccent 'Pubers in de spotlight'. Daarom creëren we voor deze doelgroep circa 12 chillplekken en behouden we het pand aan de Götzenhainsingel voor de jongeren in Bleiswijk.

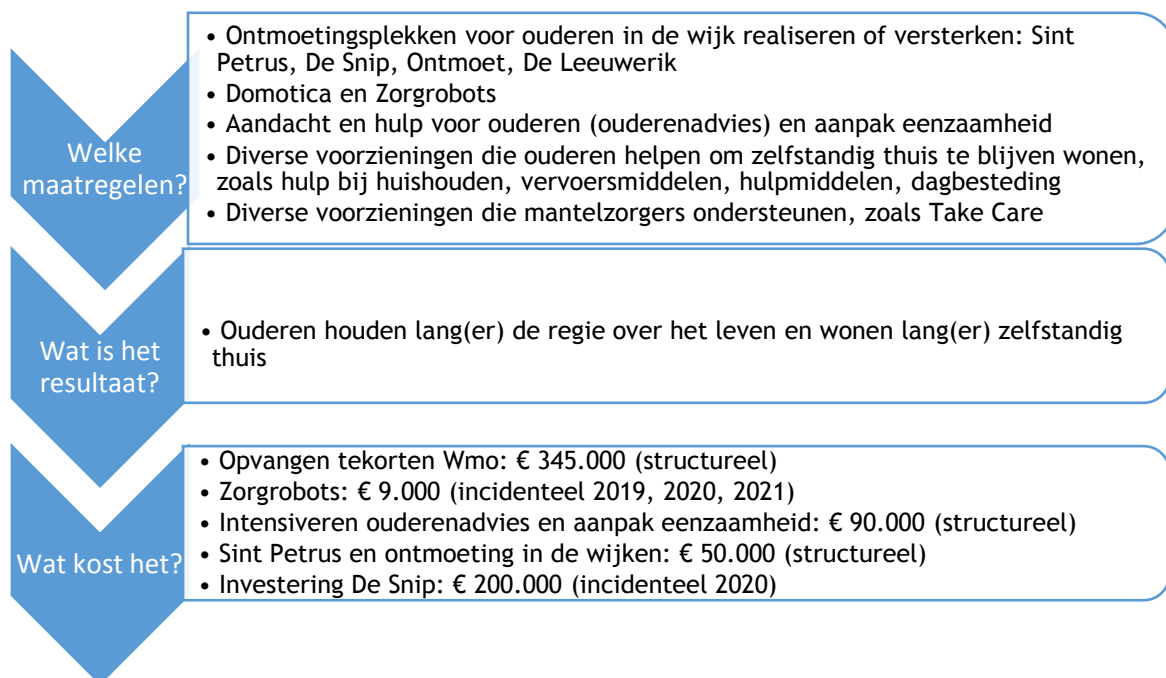
Zorg en ouderen

Het aantal ouderen groeit hard, ook in Lansingerland. Het verdwijnen van de verzorgingsstaat betekent dat we van ouderen verwachten dat ze zo lang mogelijk de regie over het eigen leven houden en dat ze zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. We moeten ons voorbereiden op meer ouderen, deels ook met dementie, die langer thuis wonen en daar zorg nodig hebben. Als lokale overheid zijn we vanwege de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) verantwoordelijk voor de ondersteuning van deze groep ouderen. Vanuit de jaarrekening 2018 zien we een structureel stijgend beroep op onze Wmo-voorzieningen. Dit beeld past in de prognoses van onze bevolkingssamenstelling.

De groep vitale ouderen (65 tot 80 jaar) is over het algemeen goed opgeleid en goed in staat zich te redden zonder hulp van de overheid. Voor deze vitale groep zetten we in op bewustwording en preventie. Te denken valt aan gerichte informatievoorziening en aan een woonomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeting in de buitenruimte. De huidige groep 80-plussers ervaart dat zij niet meer kunnen terugvallen op weggevalen voorzieningen zoals een verzorgingshuis. Voor deze meer kwetsbare groep zetten we daarom in op hulp in huis (ook via domotica en zorgrobots), vervoersvoorzieningen en op goede voorzieningen dichtbij huis, zoals de locaties de Leeuwerik in Bleiswijk, Ontmoet in Bergschenhoek en het toekomstige wijksteunpunt in Berkel Noord (bij Huize Sint Petrus). Op die locaties vinden kwetsbare ouderen, nu of in de toekomst, eigentijdse activiteiten, een warme maaltijd of paramedische voorzieningen. Zo helpen wij hen zo lang mogelijk vitaal en zelfstandig te blijven. Daarnaast stellen we randvoorwaarden op voor de ontwikkeling van De Snip. We zoeken naar een optimale invulling van De Snip voor de inwoners van Bleiswijk, in het bijzonder voor de ouderen. De groep ouderen met dementie is de meest kwetsbare groep. Deze groep vraagt om een breed en sluitend pakket aan voorzieningen. Hiervoor werken we intensief samen met huisartsen en wijkverpleegkundigen. We verwachten dat de

vraag naar voorzieningen voor de groep thuiswonende kwetsbare ouderen (dagbesteding en begeleiding thuis) meegroeit met de groei van deze groep ouderen. Daarnaast hebben we oog voor de mantelzorgers. Het is onze wettelijke taak ervoor te zorgen dat zij de zorg voor hun naasten blijven volhouden. Door het pakket aan maatregelen hierboven is de inzet van het Praatje Pot niet meer nodig.

Sinds 1 januari 2019 bedraagt de wettelijke eigen bijdrage voor Wmo-maatwerkvoorzieningen € 17,50 per vier weken. Vanaf 1 januari 2020 geldt dit bedrag ook voor algemene voorzieningen, zoals Take Care. Het bedrag voor de eigen bijdrage is laag en daardoor verwachten we dat dit een aanzuigende werking heeft op de vraag naar Wmo-voorzieningen. Het grootste effect verwachten we bij de vraag naar de maatwerkvoorzieningen Hulp bij het Huishouden en Vervoer. Het is onzeker of we met het pakket aan preventieve en ondersteunende maatregelen in staat zijn om de druk op deze voorzieningen en daarmee de druk op de kosten tegen te gaan. In 2020 maken wij een lokale doorvertaling van het landelijke preventieakkoord gezondheid en in de Kaderbrief 2021 presenteren we de effecten hiervan. We monitoren doorlopend de effectiviteit en de kosten van onze inzet binnen het sociaal domein. De resultaten presenteren we jaarlijks in de jaarrapportage sociaal domein.

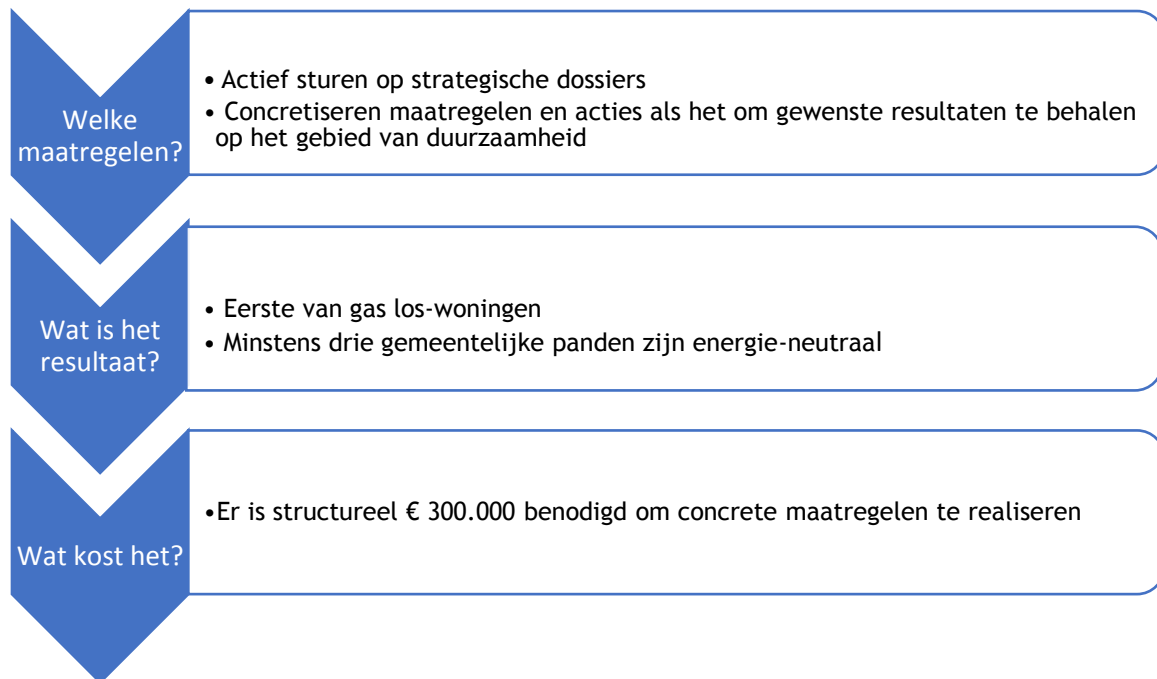

Duurzaamheid

De vastgestelde visie (T18.08535) op het terrein van duurzaamheid geeft een ambitieus beeld van de doelstellingen die de gemeente nastreeft op verduurzaming van de Greenport, de woningvoorraad en onze eigendommen. Naast actief te sturen in strategische dossiers als de warmterotonde en de regionale energieagenda is de inzet van de gemeente gefocust op concrete acties en zichtbare resultaten. Voorbeelden zijn het energieneutraal maken van minimaal drie gemeentelijke panden. Ook maken we de eerste bestaande woningen van gas los. Voor concrete maatregelen is aanvullend structureel € 300.000 benodigd.

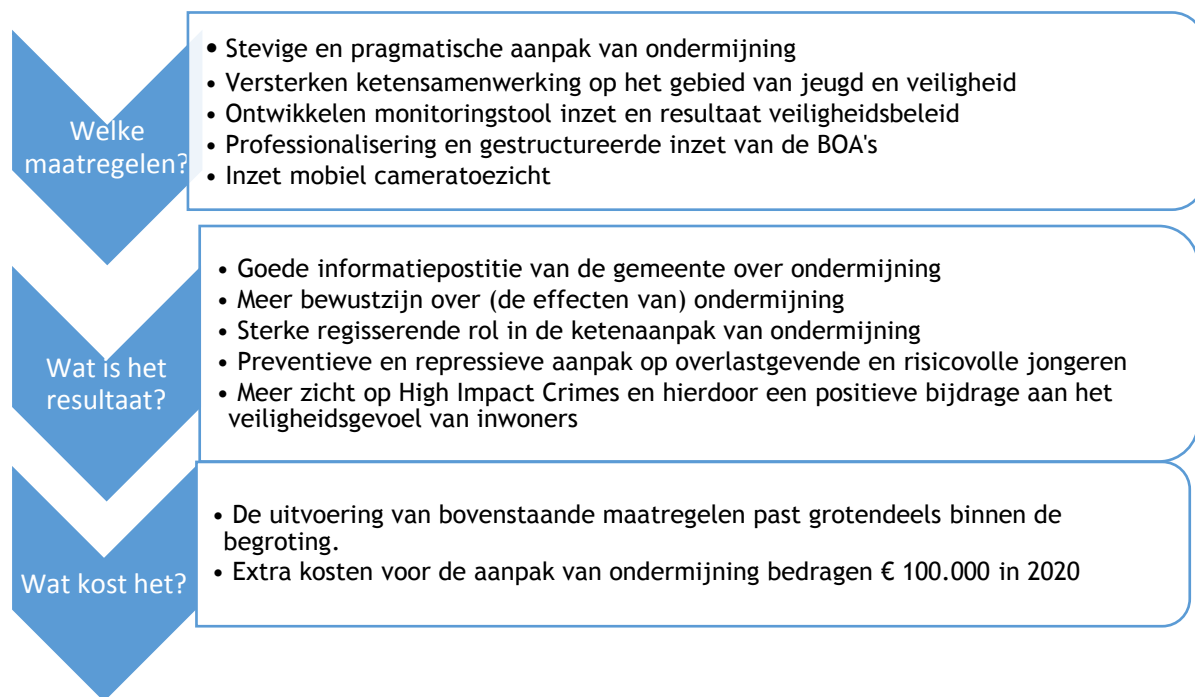
Voor duurzaamheidsmaatregelen zet het college een revolverend fonds op. Zoals eerder toegelicht is een revolverend fonds een goed alternatief voor het traditionele subsidiëren. Op deze wijze stimuleert de gemeente initiatieven die bijdragen aan duurzaamheidsopgaven. Door aflossing komt het uitgeleende geld weer terug in het gemeentelijke fonds. Op dat moment is het weer beschikbaar voor nieuwe leningen. Dit is een beproefde manier van duurzaam financieren.

Afvalbeheer blijft een belangrijke topic binnen duurzaamheid. Het nieuwe afvalbeleid beoogt een verlaging van de hoeveelheid restafval en een toename van het hergebruik van grondstoffen.

Veiligheid

De groei van de bevolking zorgt voor veranderingen in de Lansingerlandse samenleving. Onze ligging tussen de grote steden brengt positieve en negatieve invloeden uit de stad met zich mee. De veiligheidsthema's veranderen daarin mee: zware criminaliteit en ondermijning spelen tegenwoordig ook in Lansingerland een rol. Wij willen dat iedereen zich veilig voelt in Lansingerland. Daarom hebben we meer aandacht voor de leefbaarheid in de kernen en wijken en pakken we overlast en criminaliteit aan. We creëren zo een veilig en leefbare omgeving voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers. In januari 2019 stelde de raad het Integraal Veiligheidsbeleid 2019 - 2022 vast met 7 prioriteiten voor de komende jaren. Een belangrijke ontwikkeling in het veiligheidsdomein is de kleinere afstand tussen de onder- en bovenwereld. Daarom zet de driehoek burgemeester, politie en openbaar ministerie stevig in op ondermijning. Dit vraagt ook een grotere inzet van de gemeentelijke organisatie in capaciteit, bewustzijn en bestuurlijke maatregelen. Tegelijkertijd laat de jaarlijkse misdaadmonitor van het AD zien dat de veiligheid in Lansingerland groeit. De BOA's vervullen een wenselijke rol in de sociale veiligheid in de kernen en de aanpak van jeugdoverlast.

Visie op dienstverlening

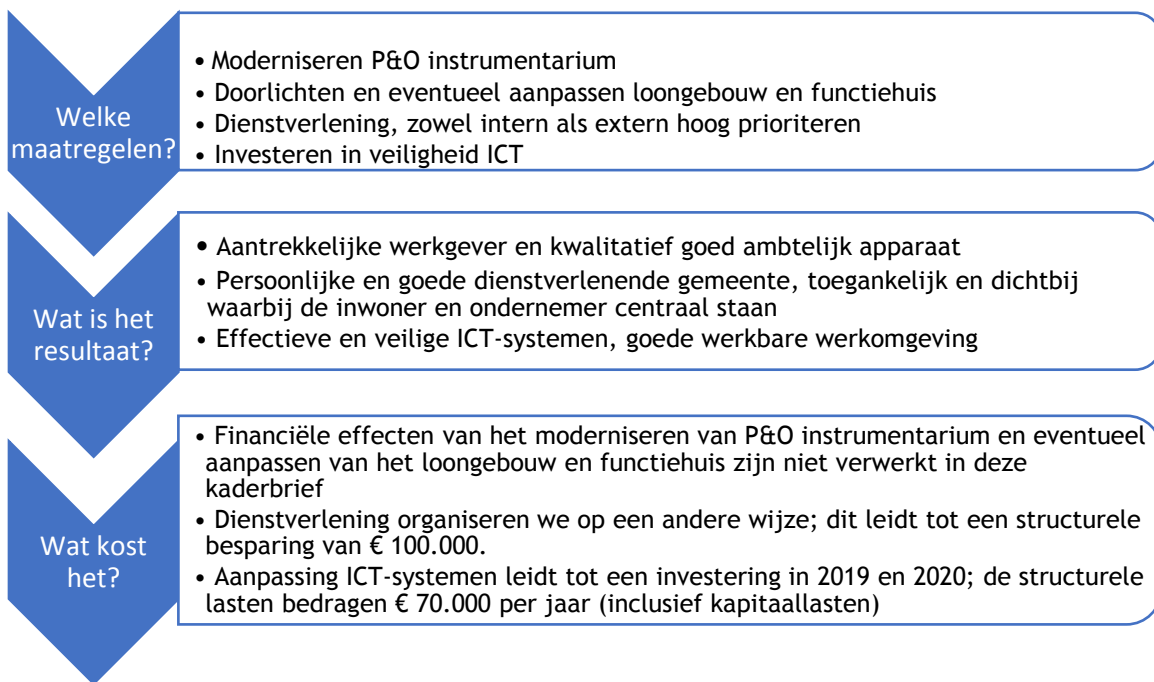
De ambtelijke organisatie verandert. Er is een nieuw organisatiemodel en het college is aan zet om de komende jaren te investeren in de kwaliteit van het ambtelijk apparaat. De gemeente wil bekend staan als goed en aantrekkelijk werkgever. We moderniseren het bestaande P&O instrumentarium en lichten het functiehuis en loongebouw aankomend jaar door en passen waar mogelijk aan.

Een opleidingsprogramma voor het management en een organisatie ontwikkelprogramma dat de teams in staat stelt de gewenste ontwikkeling door te maken, zijn ankerpunten in de ingezette organisatieontwikkelingen.

Een aantrekkelijke werkplek voor de werknemers waarbij tijd- en plaats onafhankelijk werken mogelijk wordt, vraagt om een heroriëntatie op het gemeentelijk vastgoed. Hierbij betrekken we ook de collegeambitie om het gemeentehuis te positioneren als huis van de samenleving.

De dienstverlening van de gemeente bestaat niet alleen uit het uitvoeren van wettelijke taken, maar houdt ook in dat de gemeente zich dienstbaar opstelt naar wat de samenleving van Lansingerland verlangt en maatschappelijk nodig heeft. We bieden goede en persoonlijke dienstverlening aan, kwalitatief goed, toegankelijk en dichtbij. De inwoner en ondernemer staat centraal. Willen dienen, verantwoordelijkheid en eigenaarschap tonen, het echt willen oplossen van een probleem, het geheel zien, dialoog aangaan, deskundigheid en inlevingsvermogen zijn onderdeel van de dienstverlenende grondhouding die wij van al onze medewerkers verwachten. De inzet van de multifunctionele bus, die reeds opgenomen is in de begroting, heeft meer nadelen dan voordelen. Door deze niet in te zetten, leidt dit tot een besparing van € 5.000 op de kapitaallasten.

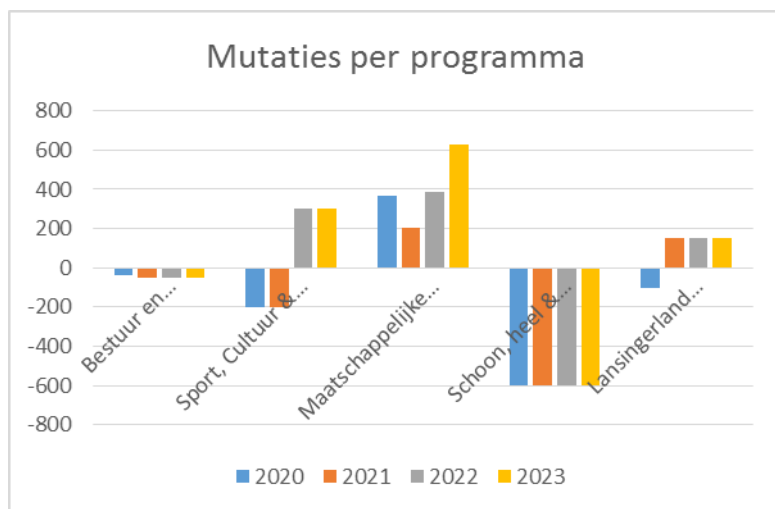
Voor de uitvoering van onze (digitale) dienstverlening en overige (wettelijke) taken maken wij gebruik van een groot aantal informatiesystemen (informatievoorziening). Het is van groot belang dat die informatiesystemen up to date zijn. Dat geldt ook voor de onderliggende techniek (apparatuur en programmatuur), samengevat de ICT. Door blijvend te investeren in ICT (vernieuwen en/of vervangen) blijft de kwaliteit, veiligheid en continuïteit van ICT op het gewenste niveau.

Effecten op programma's

Zoals eerder vermeld, maken we bij de opgaven onderscheid tussen incidenteel en structureel. Dit heeft te maken met de dekking die er tegenover staat. De structurele lasten dekken we met structurele baten; deze lasten hebben effect op het begrotingssaldo. Voor incidentele lasten is het voorstel om de Algemene Reserve aan te wenden.

Hieronder presenteren we de structurele mutaties per programma:

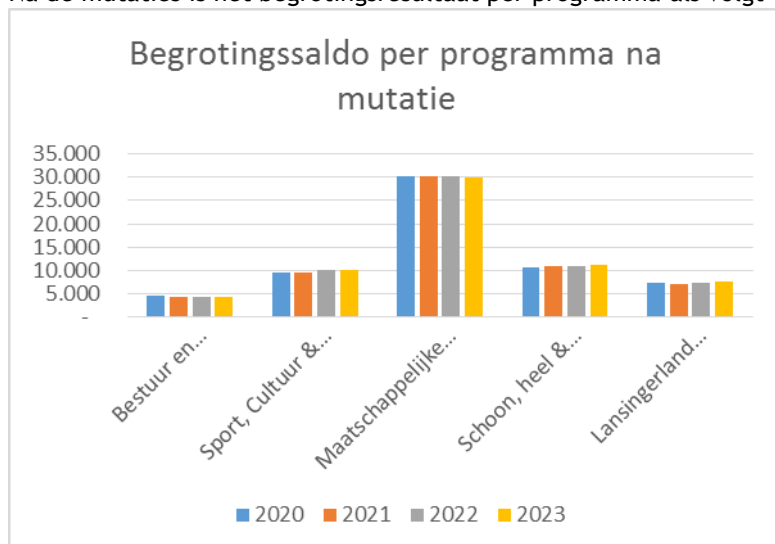

Bedragen x € 1.000

Twee programma's creëren ruimte in de begroting, namelijk Bestuur & Dienstverlening en Lansingerland schoon, heel en veilig. Bij de overige programma's is er sprake van een structurele aanvraag: Sport, Cultuur & Onderwijs (eerste twee jaren is er sprake van creëren van financiële ruimte), Maatschappelijke Ontwikkeling en Lansingerland Ontwikkelt.

De financiële aanvraag bij Cultuur & Onderwijs is door de investering 'cultuurhuis. Maatschappelijke Ontwikkeling ziet - o.a. door het stijgende aantal (kwetsbare) inwoners - ontwikkelingen op zich af komen, waar we nu al rekening mee moeten houden. Lansingerland Ontwikkelt doet een claim op de begroting ten behoeve van concrete duurzaamheidsmaatregelen de komende jaren.

Na de mutaties is het begrotingsresultaat per programma als volgt verdeeld:

Bijlage 1 - Gedetailleerde voorstellen met financiële consequenties

Opgave	Programma	Uitwerking	investerings- bedrag	2020	2021	2022	2023	Categorie
Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	Aanpak ondermijning		100	0	0	0	ombuiging (cat 1)
Zorg en ouderen	Maatschappelijke ondersteuning	WMO-tekort		345	345	345	345	exploitatie algemeen
Zorg en ouderen	Maatschappelijke ondersteuning	De Snip		200	0	0	0	investeren vastgoed (cat 3)
Zorg en ouderen	Maatschappelijke ondersteuning	De Snip vrijval kapitaallast		-160	-160	-160	-160	exploitatie algemeen
Zorg en ouderen	Maatschappelijke ondersteuning	Praatje pot door zorgprofessionals		-50	-100	-100	-100	exploitatie algemeen
Cultuur en sport	Sport, Cultuur & Onderwijs	Cultuurhuis programmering		0	0	650	650	exploitatie algemeen
Cultuur en sport	Sport, Cultuur & Onderwijs	Cultuurhuis programmering		0	0	-150	-150	exploitatie algemeen
Cultuur en sport	Sport, Cultuur & Onderwijs	Cultuurhuis verbouwkosten		0	70	0	0	investeren vastgoed (cat 3)
Cultuur en sport	Sport, Cultuur & Onderwijs	Cultuurhuis personeelskosten		60	60	60	60	onderzoekskosten (cat 2)
Jeugd en onderwijs	Maatschappelijke ondersteuning	Inzet transformatie jeugdhulp		130	0	0	0	onderzoekskosten (cat 2)
Jeugd en onderwijs	Maatschappelijke ondersteuning	Behandelen hogere aanvragen jeugd		120	0	0	0	ombuiging (cat 1)
Jeugd en onderwijs	Maatschappelijke ondersteuning	Inzetten maats. vastgoed Götzenheinsinge: pecto's	100	0	2,5	2,5	2,5	investeren vastgoed (cat 3)
Jeugd en onderwijs	Maatschappelijke ondersteuning	Kindcentrum Rodenrijs		0	112	112	112	exploitatie algemeen
Jeugd en onderwijs	Maatschappelijke ondersteuning	Tekort Jeugdhulp		1555	1305	1305	1305	exploitatie algemeen
Jeugd en onderwijs	Maatschappelijke ondersteuning	Tekort Jeugdhulp		-45	-126	-130	-145	exploitatie algemeen
Economie en Werk & Inkomen	Maatschappelijke ondersteuning	Dekking tekorten door BUIG		-1270	-1129	-1197	-1101	exploitatie algemeen
Economie en Werk & Inkomen	Maatschappelijke ondersteuning	Dekking tekorten door BUIG		160	340	590	750	exploitatie algemeen
Economie en Werk & Inkomen	Maatschappelijke ondersteuning	Verlagen caseload		0	-210	-210	-210	exploitatie algemeen
Economie en Werk & Inkomen	Maatschappelijke ondersteuning	Het nieuwe WIJ		-50	-50	-50	-50	exploitatie algemeen
Economie en Werk & Inkomen	Maatschappelijke ondersteuning	Intensiveren integratie en participatie van asielgeregten		-120	-120	-120	-120	exploitatie algemeen
Economie en Werk & Inkomen	Maatschappelijke ondersteuning	Intensiveren integratie en participatie van asielgeregten		120	120	0	0	ombuiging (cat 1)
Economie en Werk & Inkomen	Lansingerland ontwikkelt	Greenport Lansingerland centrum voor kennis & innovatie		250	250	250	0	ombuiging (cat 1)
Economie en Werk & Inkomen	Lansingerland schoon, heel & veilig	Aanleg calamiteitenweg Klappolder	2000	0	0	0	100	investeren infra (cat 3)
Economie en Werk & Inkomen	Lansingerland ontwikkelt	Perspectief centrumontwikkeling Bergschenhoek		200	200	0	0	onderzoekskosten (cat 2)
Economie en Werk & Inkomen	Lansingerland ontwikkelt	Berkel Centrum Oost		250	0	0	0	investeren infra (cat 3)
Economie en Werk & Inkomen	Lansingerland ontwikkelt	Versnellen en optimaliseren procedure omgevingsverg.		-50	0	0	0	exploitatie algemeen
Bereikbaarheid	Lansingerland ontwikkelt	Fietsvoorzieningen ZoRO baan	150	0	0	0	0	investeren infra (cat 3)
Bereikbaarheid	Lansingerland ontwikkelt	Metropolitane fietsroutes	2400	0	0	130	130	investeren infra (cat 3)
Bereikbaarheid	Lansingerland ontwikkelt	Opwaardering Station Rodenrijs		0	-80	-80	-80	investeren infra (cat 3)
Bereikbaarheid	Lansingerland ontwikkelt	Opwaardering Station Rodenrijs		0	80	80	80	investeren infra (cat 3)
Bereikbaarheid	Lansingerland ontwikkelt	Netwerkstude randstadrail		100	100	0	0	onderzoekskosten (cat 2)
Bereikbaarheid	Lansingerland ontwikkelt	Verbinding Molenweg-Oudeland	1200	0	60	60	60	investeren infra (cat 3)
Bereikbaarheid	Lansingerland ontwikkelt	Mobiliteitsbeleid / parkeerbeleid		100	0	0	0	onderzoekskosten (cat 2)
Leefomgeving en wonen	Lansingerland schoon, heel & veilig	Beeldkwaliteit openbare ruimte		-200	-200	-200	-200	exploitatie algemeen
Leefomgeving en wonen	Lansingerland schoon, heel & veilig	lagere kapitaallasten		-140	-140	-110	-110	exploitatie algemeen
Leefomgeving en wonen	Lansingerland ontwikkelt	Regionale afspraken woningmarkt		25	0	0	0	onderzoekskosten (cat 2)
Leefomgeving en wonen	Lansingerland ontwikkelt	Participatie Wijkgericht werken		-50	-50	-50	-50	exploitatie algemeen
Leefomgeving en wonen	Lansingerland ontwikkelt	Wilderszijde	2500	0	0	0	0	ophoging investering
Leefomgeving en wonen	Lansingerland schoon, heel & veilig	Afvalbrengstation: infra	1000	0	50	50	50	investeren infra (cat 3)
Leefomgeving en wonen	Lansingerland schoon, heel & veilig	Afvalbrengstation	1000	0	0	0	0	investeren infra (cat 3)
Leefomgeving en wonen	Lansingerland schoon, heel & veilig	Noordeindseweg	250	0	0	13	13	investeren infra (cat 3)
Leefomgeving en wonen	Lansingerland schoon, heel & veilig	Bosland		150	150	0	0	onderzoekskosten (cat 2)
Leefomgeving en wonen	Lansingerland schoon, heel & veilig	Groenzoom		-60	-60	-60	-60	exploitatie algemeen
Leefomgeving en wonen	Lansingerland schoon, heel & veilig	Snippergroen/illegala grondgebruik		-200	-200	0	0	exploitatie algemeen
Duurzaamheid en klimaat	Lansingerland ontwikkelt	Visie op duurzaamheid	5000	0	0	0	0	fonds via balans
Duurzaamheid en klimaat	Lansingerland ontwikkelt	Visie op duurzaamheid		300	300	300	300	exploitatie algemeen
Omgevingswet en omgevingsvisie	Lansingerland ontwikkelt	Omgevingswet		-300	-100	-100	-100	exploitatie algemeen
Middengebied	Lansingerland ontwikkelt	Middengebied		50	50	0	0	onderzoekskosten (cat 2)
Visie op werken (dienstverlening)	Bestuur en dienstverlening	Bereikbaarheid (openingstijden)		-100	-100	-100	-100	exploitatie algemeen
Visie op werken (dienstverlening)	Bestuur en dienstverlening	Multifunctionele bus	40	-5	-5	-5	-5	exploitatie algemeen
Visie op werken (dienstverlening)	Bestuur en dienstverlening	Optimaliseren veiligheid van systemen	140	28	28	28	28	exploitatie algemeen
Visie op werken (dienstverlening)	Bestuur en dienstverlening	Optimaliseren veiligheid van systemen		39	29	29	29	exploitatie algemeen